

A Bizottság közleménye – a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről szóló, 1221/2009/EK rendelet szerint ágazati és ágazatközi referenciadokumentumok elfogadása céljából az ágazatok tájékoztató jellegű jegyzékét meghatározó munkaterv elkészítése

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2011/C 358/02)

1. BEVEZETÉS

2008. július 16-án a Bizottság elfogadta a fenntartható fogyasztásról, termelésről és iparpolitikáról szóló cselekvési tervet ⁽¹⁾. A terv a fenntartható fogyasztással és termeléssel kapcsolatos célkitűzések teljesítésére szolgáló egyik fontos eszköz, amely a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer (Eco-management and Audit Scheme, EMAS) felülvizsgálatát szorgalmazta.

A 2009. november 25-i 1221/2009/EK felülvizsgált EMAS-rendelet ⁽²⁾ 2010. január 10-én lépett hatályba. Az EMAS célja, hogy előmozdítsa a szervezetek környezeti teljesítményének folyamatos javítását az alábbiak révén:

- a szervezetek környezetvédelmi vezetési rendszereinek létrehozása és végrehajtása,
- az ilyen rendszerek teljesítményének szisztematikus, objektív és rendszeres értékelése,
- a környezeti teljesítménnyel kapcsolatos információnyújtás,
- nyílt párbeszéd a nyilvánossággal és egyéb érdekelt felekkel,
- a munkavállalók aktív részvétele a szervezetekben és megfelelő képzés biztosítása számukra.

Az egyéb új intézkedések között a felülvizsgált rendelet bevezeti az ágazati referenciadokumentum fogalmát, amely azonosítja a legjobb környezetvédelmi gyakorlatokat, a környezeti teljesítményre vonatkozó ágazatspecifikus mutatókat és szükség esetén a környezetvédelmi teljesítményszintek kijelölésére alkalmas kiválósági referenciaértékeket és értékelési rendszereket határoz meg.

Noha az ágazati referenciadokumentumok kidolgozásának elsődleges célja az, hogy segítséget és iránymutatást nyújtson az EMAS-rendszert alkalmazó vállalatoknak egy adott ágazatban, és ezáltal hozzájáruljon az EMAS-rendelet egységes és megerősített alkalmazásához, az e dokumentumok formájában nyújtott támogatás és iránymutatás arra is alkalmas, hogy egy adott ágazatban az EMAS-nyilvántartástól függetlenül javítsa a környezeti teljesítményt.

Az EMAS ágazati referenciadokumentumok továbbá az ágazatspecifikus referenciaértékek és a jó teljesítményre vonatkozó mutatók meghatározásán keresztül az erőforrás-hatékonyság megvalósítását is segítik.

A felülvizsgált EMAS-rendelet szerint olyan munkatervet kell készíteni, amelyben meghatározásra kerül azon ágazatok tájékoztató jellegű jegyzéke, amelyek az ágazati referenciadokumentumok kidolgozásánál elsőbbséget élveznek.

⁽¹⁾ COM(2008) 397 végleges.

⁽²⁾ HL L 342., 2009.12.22., 1. o.

2. AZ ÁGAZATOK TÁJÉKOZTATÓ JELLEGŰ JEGYZÉKE

Az ágazatoknak a mellékletben található tájékoztató jellegű jegyzéke számos tényezőt és megközelítést figyelembe vevő adatok és adatforrások kombinációjának felhasználásával készült. A számba vett legfontosabb kritériumok az alábbiak:

1. A Közösségen belül az ágazat környezetre gyakorolt hatása;
2. Az EMAS-rendszer elterjedtségének mértéke az ágazatban;
3. A környezetvédelmi fejlesztések lehetőségei az ágazat „értékláncában”.

2.1. A Közösségen belül az ágazat környezetre gyakorolt hatása

Az elemzés során többek között összehasonlították azon gazdasági ágazatok környezetre gyakorolt hatásait, amelyek esetében referenciadokumentum kidolgozására kerülhet sor. Az elemzéshez az Eurostat természeti erőforrásokkal és termékekkel kapcsolatos környezeti adatkezeléssel foglalkozó központja által validált adatokat használták. E munka eredményeként elkészült a környezetre gyakorolt hatások összessége⁽¹⁾ alapján rangsorolt „top 20” ágazat listája. E hatásokat az alábbi négy mutatószám alapján számították ki: a globális felmelegedési potenciál (GWP), a savasodási potenciál (AP), a fotokémiai ózontermelő potenciál (POCP) és a tengeri eutrofizációs potenciál (MEP).

Ezenkívül figyelembe vették „A termékek környezeti hatása – az EU-25 végső fogyasztásával kapcsolatos környezeti hatások életciklus-analízise” című 2006. májusi jelentés⁽²⁾ eredményeit is. E tanulmány eredményei az uniós magánháztartások és közsféra által fogyasztott termékek életciklus-analízisén alapulnak, beleértve a kitermelés, a szállítás, a termelés, a felhasználás és a hulladékgazdálkodás életciklus-szakaszait is.

Az elemzéshez az Európai Környezetvédelmi Ügynökség fenntartható fogyasztással és termeléssel kapcsolatos európai témákkal foglalkozó központja⁽³⁾ által készített, *Kulcsfontosságú üzenetek az anyagi erőforrás-felhasználással és -hatékonysággal kapcsolatban Európában: Következtetések a környezeti szempontból kibővített input-output-elemzésből és az anyagáramlási számlákból* című jelentést is figyelembe vették. E jelentés anyagáramlási számlák felhasználásával azonosítja a végső termékek azon csoportjait, amelyek esetében a teljes erőforrás-felhasználáson belül magasabb a háztartások végső felhasználásának aránya.

Az értékelés szerint a környezeti hatás különösen jelentős szerepet tölt be az alábbi ágazatokban: mezőgazdaság, építőipar, élelmiszer- és italgyártás, hulladékgazdálkodás, valamint elektromos és elektronikus berendezések gyártása.

2.2. Az EMAS-rendszer elterjedtségének mértéke

A prioritások meghatározásának egyik legfontosabb eleme az volt, hogy mekkora az EMAS-rendszer elterjedtségének mértéke a különböző ágazatokban. Az EMAS-rendelet (25) preambulumbekzdése szerint az ágazati referenciadokumentumokat „e rendelet harmonizált alkalmazásának biztosítása céljából” kell kidolgozni. Lényeges, hogy az ágazati referenciadokumentumok olyan ágazatokat is lefedjenek, amelyekben az EMAS-rendszer nagyobb mértékben elterjedt, és amelyek ezáltal elősegíthetik a rendelet egységes alkalmazását. A prioritások meghatározása céljából akkor beszélünk nagymértékű elterjedésről, ha egy adott ágazat EU-ban működő szervezetei közül több mint 100 szerepel az EMAS-nyilvántartásban.

Azon ágazatok, amelyekben több mint 100 vállalat szerepel az EMAS-nyilvántartásban, a következők: építőipar, élelmiszer- és italgyártás, közigazgatás, turizmus, hulladékgazdálkodás és fémfeldolgozási termékek gyártása.

⁽¹⁾ http://www.eu-smr.eu/infocenter/documents/IH_2010-004_Reply_Environmental-pressure-by-NACE-Code_15112010.pdf

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/environment/ipp/pdf/eipro_report.pdf

⁽³⁾ <http://scp.eionet.europa.eu/publications/1234>

2.3. A környezetvédelmi fejlesztések lehetőségei az ágazat „értékláncában”

Az értéklánc általában a termék/szolgáltatás tervezéséből és fejlesztéséből, a gyártásból, forgalmazásból és értékesítésből, az értékesítést követő szolgáltatásokból, az ártalmatlanításból, valamint az újrahasznosításból reedő, egymáshoz kapcsolódó tevékenységek sorozatát jelenti.

Az EMAS megfelelő alapot biztosít az életciklusokban való gondolkodáshoz, hiszen a közvetlen és közvetett tényezőket egyaránt figyelembe veszi, és a környezetközpontú irányítás olyan átfogóbb megközelítést nyújtja, amely lehetőséget nyújt a teljes értéklánc áttekintésére.

Ezért azokat az ágazatokat vették figyelembe, amelyek esetében jó lehetőség kínálkozik arra, hogy értékláncukon keresztül környezetvédelmi fejlesztéseket hajtsanak végre, mivel ezek – a különböző ágazatokat érintő lehetséges közvetlen és közvetett hatásokat is figyelembe véve – a fenntarthatóságot tágabb értelemben is képesek elősegíteni.

Mivel különösen a nagyvállalatok és a közigazgatási szervek vannak olyan helyzetben, hogy a környezetvédelmi vezetési rendszereknek az értékláncban történő alkalmazásán keresztül hatást gyakoroljanak a piacra, ebből a szempontból az alábbi ágazatok kínálnak jó lehetőségeket az értéklánca vonatkozó környezetvédelmi fejlesztésekre: gépkocsigyártás, távközlés, nagy- és kiskereskedelem, turizmus és közigazgatás.

3. KÖVETKEZTETÉS

Azon kiemelt ágazatokat, amelyek tekintetében ágazati referenciadokumentumok kidolgozására kerül sor, elsősorban az ágazat környezetre gyakorolt hatása, az EMAS-rendszer elterjedtségének mértéke és az értékláncon keresztüli környezetvédelmi fejlesztés lehetősége alapján választották ki.

Ennek eredményeképp elkészült a mellékletben található, tájékoztató jellegű jegyzék, amelyen azok az ágazatok szerepelnek, amelyek esetében az ágazati referenciadokumentumok hozzáadott értéket jelenthetnek, hozzájárulhatnak a környezetre gyakorolt hatások minimális szintre való csökkentéséhez, biztosítják az EMAS-rendelet egységes alkalmazását, elősegíthetik a meglévő eszközökkel és szakpolitikai intézkedésekkel való pozitív szinergiákat, valamint tágabb értelemben a fenntarthatóság fokozásának mozgatórugóját jelenthetik.

Mivel ezen ágazatok közül néhányat a kis- és középvállalkozások (kkv-k) nagy száma jellemez, az ágazati referenciadokumentumok figyelembe fogják venni a mikro- és a kisvállalkozások felépítését és a nagyvállalatokhoz képest kevésbé formális és dokumentált munkamódszereit, hogy ezáltal is segítsék a kkv-kat abban, hogy méretük, pénzügyi kapacitásuk és szervezeti kultúrájuk szerint hajthassák végre az EMAS-rendszert.

A munkaterv megjelöli azokat az ágazatokat, amelyek tekintetében az elkövetkező öt évben a Bizottság EMAS-rendszerhez kapcsolódó ágazati referenciadokumentumokat fog kidolgozni. A Bizottság e jegyzéket az annak végrehajtása során szerzett tapasztalatok alapján bármikor felülvizsgálhatja. Ezen túlmenően és a rendelet 46. cikkének (3) bekezdésével összhangban a Bizottság e munkatervet közzéteszi és rendszeresen frissíti.

MELLÉKLET

A kiemelt ágazatok tájékoztató jellegű jegyzéke ⁽¹⁾

- Nagy- és kiskereskedelem,
 - idegenforgalom,
 - építőipar,
 - közigazgatás,
 - mezőgazdaság – növénytermesztés és állattenyésztés,
 - elektronikus és elektromos berendezések gyártása,
 - gépkocsigyártás,
 - fémfeldolgozási termékek gyártása, a gépek és berendezések kivételével,
 - élelmiszer- és italgyártás,
 - hulladékgazdálkodás,
 - távközlés.
-

⁽¹⁾ Hangsúlyozni kell, hogy e jegyzék az 1221/2009/EK rendelet 46. cikkének (3) bekezdésében foglaltak szerint tájékoztató jellegű. A Bizottság bármikor felülvizsgálhatja e jegyzéket.